

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Metodika sociální práce v oblasti bydlení

Prosinec 2018

zpracovala:

Mgr. Alena Soukalová

Obsah

Úvod	3
1. Charakteristika obce Vír	4
2. Sociální práce	5
2.1. Navázání kontaktu	6
2.1.1. Informovanost	6
2.1.2. První kontakt SP s již zabydlenými nájemci	6
2.1.3. První kontakt se zájemcem o byt v obci Vír	6
2.1.4. Vypracování podkladu pro rozhodování zastupitelstva	7
2.1.5. Informace o (ne)přidělení bytu	7
2.2. Mapování situace nájemce	8
2.3. Formulace zakázky	8
2.3. Přidělení bytu	10
2.4. Podpora v průběhu bydlení	11
2.4.1. Monitoring plateb souvisejících s bydlením	12
2.4.2. Finanční plánování	12
2.4.3. Pdlužníky	12
2.5. Ukončení spolupráce	13
3. Problematika poskytování sociální práce v malé obci	14
4. Další oblasti působení SP	15
Závěr	15
Seznam použitých zkratk	16

Přílohy

Příloha č. 1 – Osobní profil

Příloha č. 2 – Minimální standard bydlení

Příloha č. 3 – Krátkodobý individuální plán klienta

Příloha č. 4 – Přehled sociálních služeb

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Úvod

Tato metodika vznikla jako výstup z Pilotního projektu sociálního bydlení ve Víru a klade si za cíl popsat postupy, které provází proces přidělení bytu v obci a jeho následné udržení. Jedná se o živý dokument, který bude po konci projektu revidován a měl by co nejvíce reagovat na potřeby obce.

Metodika je určena především pro sociálního pracovníka, který do obce přijde po ukončení projektu MPSV a nebude se situací v obci obeznámen, aby „neobjevoval již objevené“. Může být návodem toho, jak probíhá spolupráce s klientem od prvního kontaktu, mapování jeho potřeb až po ukončení spolupráce.

Dále má být praktickým průvodcem, který mapuje jednotlivé kroky týkající se přidělení bytu a jejich úskalí. Krátce se zabývá i dalšími specifiky sociální práce v malé obci. Neklade si za cíl popsat všechny druhy spolupráce s aktéry sociálního bydlení – např. s Úřadem práce, neboť systém dávek se v průběhu času mění a lze očekávat avizované změny již v dohledné době – např. nyní je v jednání sloučení dávek na bydlení do jedné.

Dále může sloužit jako ucelený materiál pro starostu, zastupitele a občany Víru a okolí, kteří se zajímají o oblast přidělování bytů v obci a nebo v obci o byt žádají. Mohou si udělat obrázek o tom, jak nyní probíhá v obci sociální práce spojená s přidělením bytu a jeho udržením.

Součástí této metodiky je i přehled sociálních služeb, které působí zejména v okrese Žďár nad Sázavou a které jsou dostupné pro různé cílové skupiny. Tento přehled může být užitečný zejména v případě, že se nepodaří post sociálního pracovníka udržet a bude nutné občany obce odkazovat na další relevantní sociální služby.

1. Charakteristika obce Vír

Obec Vír je obec I. typu, která vede matriku a má Czech point. Starosta i místostarosta obce vykonávají svou funkci jako neuvolnění zastupitelé obce. Obec má zastupitelstvo o 15 členech a radu obce (6 členů). Obec s rozšířenou působností (III. typu) pro Vír je město Bystřice nad Pernštejnem, která je vzdálena cca 8 km.

V současné době čítá bytový fond 26 obecních bytů, které jsou z důvodu výše nájemného 40,-- Kč/m² všechny považovány za sociální. V některých sociálních bytech poskytuje obec podporu sociálního pracovníka. Ten je zde zatím na dobu časově ohraničenou projektem – dále jen „projekt“. Pro obec se ukázalo jako důležité zajistit návazné zajištění pozice sociálního pracovníka i po ukončení projektu, neboť sociální pracovník funguje i v rámci jediné sociální služby, kterou je Pečovatelská služba obce Vír.

Každá obec má dle § 94 zákona č. 108/2006 Sb. zjišťovat potřeby poskytování sociálních služeb osobám nebo skupinám osob na svém území, zajistit dostupnost informací o poskytování soc. služeb na svém území, spolupracovat na tomto s dalšími obcemi, kraji a poskytovateli sociálních služeb.

Obec Vír leží na pomezí tří krajů – Vysočina, Pardubický a Jihomoravský kraj. Pokrytí obce sociálními službami je poněkud problematické, neboť pro všechny terénní sociální služby je obec Vír na hranicích jejich území a při naplněné kapacitě i na okraji zájmu z důvodu vysokých nákladů na dojíždění.

V rámci projektu vznikla Analýza cílových skupin sociálního bydlení a jejich potřeb¹, ze které vyplývá, že Vír patří mezi regiony s vysokým indexem stárnutí obyvatel obce a dle Strategie místního rozvoje ČR je regionem s nízkou konkurenceschopností.²

V rámci vzniklé Lokální koncepce sociálního bydlení byla identifikována další rizika a slabé stránky obce Vír³. Mezi ně patří již zmíněná periferní poloha obce v kombinaci s nedostatečným pokrytím hromadnou dopravou. Například není možné dojíždět na směnný provoz do okolních obcí, o víkendu neexistují zpáteční spoje vůbec.

¹ Dvořáková, Mária.....

² MMR. 2013. *Strategie regionálního rozvoje ČR 2014 – 2020*, s. 29-30. (online)

³ Srov. Kanioková, Miriam. 2018. *Vírská koncepce sociálního bydlení 2018-2025*. s. 32

Pozitivem může být fakt, že v rámci obce nejsou vytvářeny vyloučené lokality, které by vznikaly koncentrací lidí s podobnými problémy. Byty jsou rozloženy po celé ploše obce a v největší budově (budova bývalé polikliniky), kde se nachází nejvíce bytů, je vytvořen jakýsi sociální mix, kde nedochází k větším problémům.

2. Sociální práce

Tento projekt je zaměřen na sociální bydlení, ve kterém působí sociální pracovník. Podporuje obyvatele zejména v problémech týkajících se bytové nouze a jejího předcházení. Pracuje tedy primárně s lidmi, kteří pro získání a udržení svého současného bydlení využívají podpory SP. Práce SP je však velice komplexní a zahrnuje celou škálu činností, které SP vykonává. Kromě podpory bydlení zde nabízí podporu i seniorům, kteří jsou klienty Pečovatelské služby Víř.

Kromě přímé práce s klienty je zde i pracovníkova nepřímá činnost v obci, kde mj.

- vyhledává dostupné zdroje potřebné k dosažení cílů, které si klienti vytyčili ve svých individuálních plánech v lokalitě či mimo ni
- koordinuje zdroje a iniciuje změny v zájmu cílové skupiny, podle pověření nadřízeným pracovníkem se účastní procesů tvorby sociální politiky, zejm. na lokální úrovni, připomínkuje návrhy zákonů,
- provádí opatření v oblasti prevence – např. celodenní workshop o bydlení v Základní škole Víř, participuje na besedách (zejména týkající se finanční gramotnosti), vyhledává vhodné přednášky a témata pro Vířskou univerzitu třetího věku – např. setkání s člověkem se zkušeností bezdomovectví, přednáška o pracovních podmínkách, trhu práce atd.
- v zájmu cílové skupiny spolupracuje s příslušnými organizacemi
- vede dokumentaci v listinné i elektronické podobě⁴

Sociální práce je souborem na sebe navazujících kroků. Stejně tak tomu je i v případě sociální práce v souvislosti s bydlením. V následující kapitole budou popsány kroky, které realizuje sociální pracovník obce před, v průběhu i po přidělení obecního bytu v rámci přímé sociální práce.

---

⁴ Srov. Metodická příručka pro výkon terénní sociální práce, Ostravská univerzita v Ostravě. Editor: Dana Nedělníková.

2.1. Navázání kontaktu

2.1.1. Informovanost

Aby mohl kdokoli navázat kontakt se sociálním pracovníkem, musí především o jeho službě v obci vědět. I v malé obci existuje mnoho komunikačních kanálů, kterými lze informace šířit. Proto příchod SP do obce v tomto projektu provázela informační kampaň v lokálním periodiku, byly nabízeny letáky s kontakty na SP v místních obchodech, lidé účastníci se různých besed byli rámcově informováni o tom, kdo je sociální pracovník a co bude náplní jeho práce. Na webu a vývěskách obce byly zveřejněny informace o projektu a kontakt na sociálního pracovníka. Je třeba se také aktivně ptát lidí, zda neznají v obci někoho, kdo by potřeboval pomoci či má nějaké problémy a trpělivě vysvětlovat pojem sociální práce a jaké jsou možnosti spolupráce.

2.1.2. První kontakt SP s již zabydlenými nájemci

První kontakt se SP je velmi důležitý, proto je vhodné dopředu vytipovat lidi, kteří by podporu sociálního pracovníka potřebovali či uvítali. Po tomto mapování a vytipovávání lidí, přichází fáze oslovování. Potenciálním klientům je nabízena spolupráce sociálního pracovníka a jsou taktéž zařazeni mezi osoby podporované sociální prací.

K tomuto účelu byl zhotoven osobní profil⁵, což je list, do kterého si SP píše poznámky v průběhu hovoru. Je to jeden z dokumentů, který SP vyplňuje společně s klientem na začátku jejich budoucí spolupráce. Důležité jsou základní informace o klientovi a také budoucí vyjasnění kompetencí. SP mu vysvětlí svou roli, poučí o nakládání s jeho osobními údaji a principu mlčenlivosti. Obě strany stvrdí podpisem, osobní list je předložen k prostudování. Za nejdůležitější pravidlo spolupráce se kromě mlčenlivosti ukazuje také fakt, že sociální pracovník neinformuje žádné orgány státní správy bez předchozího seznámení klienta se zprávou, ke které se může vyjádřit. O prvním kontaktu s klientem je zhotoven podrobný zápis, který je vložen do spisu klienta.

2.1.3. První kontakt se zájemcem o byt v obci Vír

Pokud je sociální pracovník kontaktován někým, u koho byla identifikována potřeba bydlení, je sepsána žádost o přidělení bytu. V případě podání žádosti u sociálního pracovníka či na Obecním úřadě (lze i elektronicky), musí do 30 dnů sociální pracovník kontaktovat žadatele, vysvětlit mu průběh přidělování bytů a vyplnit s ním dotazník

---

⁵ Viz příloha č. 1

zjišťující aktuální bytovou nouzi a popsat jeho aktuální situaci. Součástí těchto dokumentů je souhlas s poskytnutím osobních údajů, který je výchozí podmínkou pro jejich získávání.

Zjištěná data v dotazníku Hodnocení bytové nouze jsou obodována. Výsledek sociálního šetření je co nejvíce anonymizován a vypracováno doporučení pro zastupitelstvo. Tato procedura je detailněji popsána v Lokální koncepci obce Vír, jejíž nedílnou součástí je i dotazník Hodnocení bytové nouze.

2.1.4. Vypracování podkladu pro rozhodování zastupitelstva

Na základě sociálního šetření má SP za úkol vypracovat stanovisko pro zastupitelstvo obce, které má/nemá doporučit jako vhodného uchazeče o daný obecní byt. Jedná tak na základě vytvořených postupů a kritérií hodnocení, podle kterých zastupitelstvo schvaluje přidělení bytu. Úkolem SP je také sladovat žádosti s vhodností daného bytu – tj. shromažďovat požadavky na byt a pak je propojovat s nabídkou.

Prioritní skupiny pro získání sociálního bytu s podporou:

- Senioři, zdravotně postižení, rodiny s dětmi, samoživitelky a samoživitelé nacházející se v situacích definovaných v ETHOS (více než 40 % výdajů na bydlení)
- Oběti domácího násilí
- Osoby opouštějící instituce
- Osoby opouštějící pěstounskou péči
- Ohrožené domácnosti s dětmi, kde je nutné zajistit sloučení rodiny.

Prioritní skupina pro získání sociálního bydlení: rodiny s dětmi a osoby přežívající venku

Prioritní skupina pro získání krizového bydlení: osoby, u kterých je výrazné riziko ohrožení na zdraví či na životě⁶

Podklad pro zastupitelstvo je sociálním pracovníkem vypracován v anonymizované formě – např. žena, 33 let, svobodná s dítětem ve věku 5 let.

2.1.5. Informace o (ne)přidělení bytu

---

⁶ Zpracováno podle MPSV. 2015. *Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015-2025*, s. 17

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

O přidělení či nepřidělení zastupitelstvem projednávaného bytu, informuje bezprostředně po rozhodnutí sociální pracovník, který má na všechny telefonní kontakty, který je v komunikaci preferován.

Pokud žadateli byt není přidělen, může se vyjádřit k tomu, zda jeho žádost má být ponechána v seznamu žadatelů pro případ uvolnění dalšího bytu. Pokud je jeho stanovisko kladné, je jeho žádost ponechána v seznamu uchazečů po dobu dalšího 1 roku, poté musí svou žádost aktualizovat.

2.2. Mapování situace nájemce

Nedílnou součástí zjišťování toho, jaké potřeby nájemce má, je i posouzení míry podpory, kterou bude k naplnění potřeb potřebovat.

Po prvním kontaktu se lze při dalších konzultacích zaměřit na jednu až dvě oblasti, kde se pracovník snaží prozkoumat jejich funkčnost. Obvyklými tématy, která se ukazují jako problematická, jsou:

- Hospodaření s financemi, dluhy, exekuce
- Nejisté bydlení, ohrožení ztrátou bydlení, potřeba osamostatnit se
- Překážky při hledání zaměstnání – zdravotní stav, dojíždění MHD, navázání kontaktu se zaměstnavatelem, obavy ze selhání
- Čtenářská negramotnost – neschopnost přečíst a rozumět úřednímu dopisu
- Závislosti na alkoholu či návykových látkách – obvykle nepřízná
- Sociální izolace
- Problematické sousedské vztahy
- Péče o sebe a své zdraví
- Ztráta kontaktu s rodinou – s tím často související podpora

Při postupném otevírání témat se může na straně klienta vyjevit nespokojenost či nemožnost dosáhnout naplnění v některé oblasti jeho života. Lze mu nabízet pomoc či poradenství při řešení problémů, zformulovat je do zakázky klienta.

2.3. Formulace zakázky

Po několika setkáních klienta se sociálním pracovníkem může dojít k formulaci zakázky či cílů klienta, které mohou být přetaveny do podoby **individuálního plánu** (dále IP). Po druhé až třetí schůzce je již obvykle zřejmé, kterým prioritním tématem klienta je třeba se zabývat. Za důležitou součást formulace individuálního plánu je považováno uvědomění si překážek, která úsilí na vytyčeném plánu mohou hatit. K naplnění cíle je

třeba vyvinout systematické kroky a úsilí, které může být náročné. Někteří klienti jsou zaskočení tím, že se vede debata nejen o cílech, ale i o překážkách a rizicích nenaplnění cílů.

Pracovník může nabízet míru podpory při dosahování cílů a je dobré se dohodnout, jak bude probíhat situace, kdy má pracovník dojem, že nejsou činěny kroky k jejich naplnění. Ústně se SP s klientem domluví, jak bude probíhat následující domluvené období. Zda mu pracovník bude opakovaně připomínat dílčí úkoly, nebo zda bude např. pravidelně vytvářet prostor pro hodnocení atd. Doba jednou za půl roku je považována za maximální dobu, kdy je třeba provést revizi IP. I když nebyl cíl naplněn, je třeba se ptát, zda byla rizika a překážky správně vyhodnoceny, zda se neobjevily další. Revize IP slouží i jako motivační nástroj k dosahování cílů a zároveň jejich realistickému vytyčování.

V praxi se ukazuje, že klient může za prioritní téma či problém považovat něco, co pracovníkovi přijde jako zcela podružné. V tomto případě je třeba respektovat cíle klienta a otevírat „svoje dveře“ nenásilnou cestou. Pokud bylo dosaženo klientem vytyčeného cíle, je vhodné zhodnotit, co mu na cestě pomohlo, vytěžit z úspěchu motivaci pro další případnou práci. V praxi se osvědčuje nevytyčovat si více než 3 cíle v jednom plánu, začínat jednoduššími kroky.

Kroky vedené v průběhu formulace zakázky lze tedy shrnout do těchto kroků:

- Formulace cíle – co nejkonkrétnější
- Stanovení postupu – jaké konkrétní kroky kdo učiní
- Mapování rizik a náročnost dílčích kroků tohoto postupu – co může realizaci cíle znesnadnit či znemožnit
- Písemná formulace zakázky do podoby individuálního plánu spolupráce – viz příloha č. 3
- Průběžná podpora klienta při realizaci kroků – předem domluveno
- Vyhodnocení plánu (nejdéle 1x za 6 měsíců) – vždy provádí pracovník s klientem,
- Mapování nové podoby klientovy situace, případné formulace dalších cílů spolupráce

Pro práci sociálního pracovníka je vhodné, aby se vzdělával ve vedení motivačních hovorů a individuálním plánování.

2.3. Přidělení bytu

Novému nájemníkovi může být SP nápomocen zejména v těchto oblastech:

- Podpis nájemní smlouvy – seznámení s jejími náležitostmi, vysvětlení pojmů
- Přepisy energií, vodného – vyplňování formulářů
- Postup při změně trvalého pobytu – matrika, doklady, hlášení institucím...
- Žádost ÚP o dávku mimořádné okamžité pomoci na zařízení bytu základním vybavením – jedná se pouze o případ, že žadatel pobírá dávky hmotné nouze.
- Žádost o dávky spojené s bydlením – příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení
- Hledání zdrojů podpory a pomoci v místní komunitě - je přirozenou součástí života v malé obci, týká se zejména nepotřebných věcí, kterou mohou sloužit dalším lidem či pomoci převést věci a zařízení do bytu, pomoci se stěhováním. Častou platformou pro aktivizaci místní pomoci je FB stránka obce, kam lze umístit výzvu k pomoci.

Je-li přidělen žadateli byt, je nejčastěji vybaven pouze velice základními prostředky, které jsou ve své minimální míře zakomponovány v Minimálním standardu bydlení v obci Vír⁷ Není zde prakticky žádný nábytek a v mnoha případech se stěhují lidé, kteří žádné vlastní vybavení nemají. Obec v těchto případech zajišťuje pomoc se stěhováním nábytku.

V tomto případě lze využít následujících zdrojů k pomoci s vybavením:

- Nábytek nakoupit a jeho pořizovací hodnotu rozpočítat do výše nájemného

Výhody: může si vybrat sám, může získat okamžitě a levně nový nábytek

Nevýhody: navýšení nájemného, problémy s nábytkem v případě odstěhování, nábytek přijde v demontu, je třeba smontovat, problém s dopravou

- Podat žádost o dávku mimořádné okamžité pomoci na základní vybavení bytu

Výhody: Lze si vybrat sám, stává se majetkem příjemce dávky

Nevýhody: Mohou žádat pouze příjemci dávek hmotné nouze, problém s dopravou, nábytek přijde v demontu

---

⁷ Minimální standard bydlení – platný od - viz příloha č. 2

- Sběrný dvůr v obci – lze zde najít kusy nábytku, které zde někdo odložil a jsou funkční a použitelné

Výhody: Může si vybrat z dostupného vybavení, je zdarma a ihned k dispozici, dopravu zajistí obec

Nevýhody: Nemusí být to, co je zrovna potřeba, malé skladovací prostory určené pro nábytek ve sběrném dvoře

- Výzva občanům obce – sbírka

Výhody: je zdarma a ihned k dispozici, dopravu zajistí obec

Nevýhody: Nemusí být to, co je zrovna potřeba. Je obtížné odmítnout nábytek, který nabízející považuje za použitelný, ačkoli je mimo standard.

- Žádost o příspěvek dobročinné nadaci

Výhody: Je zdarma, stává se majetkem příjemce dávky.

Nevýhody: Od podání žádosti a jejího vyřízení může uplynout i měsíc, nejisté, zda bude něco přiznáno, částky nejsou dostatečné.

Při stěhování osob, které nemají v obci podporu rodiny či známých, vystává mnoho praktických problémů. Nově příchozí někdy nevlastní vůbec nic, nejsou schopni si v bytě nic zařídit, připevnit, smontovat. Je logické, že tuto službu očekávají od obce, která však nemá personální kapacity schopné tyto věci zařídit. V rámci VPP obec zaměstnává lidi, které pro tyto účely využívá. Pracovní i jiné kompetence těchto zaměstnanců klesají a je velmi problematické najít někoho, kdo se zařízením, opravou či údržbou bytu pomůže.

2.4. Podpora v průběhu bydlení

Častým zdrojem podpory v prvních fázích bydlení je vyřízení trvalého bydliště v obci, přepisy energií, seznámení s místem (pošta, obchody, služby). Dalším krokem v případě potřeby je doprovod o obce s rozšířenou působností, kde mají sídlo relevantní úřady.

Pokud nájemce potřebuje využít nějakou sociální službu, která není v obci dostupná, předá sociální pracovník kontakty na tyto služby v okolí. Viz příloha č. 3.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

V průběhu zabydlování i bydlení je nájemníkovi nabízena sociální práce, která je dobrovolná.

2.4.1. Monitoring plateb souvisejících s bydlením

Pokud se ale stane, že nájemce bytu neuhradí nájemné do konce měsíce, je sociální pracovník obce o této skutečnosti informován administrativním pracovníkem obce a kontaktuje zástupce dlužné domácnosti a navrhne setkání ve věci dlužného nájmu.

Pokud nájemce tuto spolupráci odmítne a jeho dluh není uhrazen, je obeslán dopisem, že má v případě dluhu má povinnost spolupracovat se SP na jeho řešení. Dlouhodobá nespolupráce a neřešení dluhů spojených s bydlením může vést až k ukončení nájemní smlouvy.

2.4.2. Finanční plánování

Zejména u nájemců, kterým vznikl dluh na nájemném je nabízeno finanční plánování a o rozvržení výdajů na období celého měsíce. Za přednostní výdaje je považováno bydlení. S nájemcem je sepsán finanční plán, kdy se do přehledné tabulky napíše všechny příjmy i výdaje rozvržené do celého měsíce. Pokud klient nechce plán sepisovat, je nabídnuta varianta obálek, do kterých si hned po obdržení příjmů dá peníze na určité účely – bydlení, jídlo, obědy v ZŠ, dojíždění do zaměstnání, atd. Jde o praktický nácvik hospodaření s penězi. Na žádost klienta lze část peněz odebrat a uschovat v trezoru obce, pokud si je vědom rizika, že pokud bude mít u sebe větší obnos, utratí jej. Tato opatření jsou však pouze přechodná a považována za krajní řešení.

Pokud nájemce pobírá dávky hmotné nouze a příspěvek či doplatek na bydlení, lze využít institut zvláštního příjemce, kdy peníze na bydlení jsou směřovány přímo na účet obce. Tato řešení jsou považována také za krajní řešení a je k nim přistupováno v krátkodobém horizontu – max. do 12 měsíců a pouze u dlužníků nájemného. Nájemce je veden k tomu, aby bydlení považoval za důležitou hodnotu, ze kterou je třeba vydávat peníze a tím zvyšoval své kompetence a dospěl k samostatnosti.

2.4.3. Pdlužníky

Prioritou obce je, aby nevznikal dluh na nájemném či dalších poplatcích a nájemce si bydlení byl schopen udržet. Dluh na nájemném je řešen prakticky okamžitě po

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

skončení rozhodného měsíce a rychlost řešení se pro nenarůstání dluhů jeví jako klíčový faktor.

Mnoho nájemců, zejména v sociálních bytech s podporou, má další dluhy, často není zmapována jejich výše.

Ve spolupráci se SP je potom přistupováno k jejich postupnému odkrývání. První dotazy směřují na platby výživného vůči nezaopatřeným dětem a na zdravotní pojišťovnu, kde je nájemce evidován. Pokud má nájemce pravidelný příjem, je v rámci jeho finančních možností sepsána žádost o povolení splátkového kalendáře, který je doporučeně odeslán či doručen na instituce – nejčastěji zdravotní pojišťovny, soudy, celní správa. Stejně tak je tomu i v případě dlužného nájemného v obci.

Pokud si je nájemce svých dluhů vědom a je zmapována jejich výše, je v oblasti dluhové problematiky využíváno služeb sítě Občanských poraden, které mohou zahájit proces insolvence, pokud příjmy umožňují na tuto hranici dosáhnout.

V okamžiku, kdy si nájemce přihlásí v obci trvalé bydliště, v evidenci obyvatel je možné získat informace o jeho pobytu a ty se podaří získat i exekutorským úřadům, které začnou povinné obesílat. V těchto případech se obracejí nájemci na SP, který obvykle poskytne exekučnímu úřadu základní informace o bydlišti povinného a dle možností s nimi dluhy řeší. Dle postupného docházení exekučních výměrů lze dlužníkovi sestavit časovou souslednost exekucí a pořadí jejich splácení. Výživné na nezletilé dítě je považováno za prioritu ať už je či není vymáháno exekučně.

2.5. Ukončení spolupráce

Spolupráce s nájemníkem byla vždy dosud ukončena ze dvou hlavních důvodů – jedním z nich je nepotřebnost podpory sociální práce, kdy nájemce funguje bezproblémově a je kompetentní řešit své záležitosti sám.

Druhým důvodem pro ukončení spolupráce je dluh na nájemném a opakované odmítání sociální práce i v případě rostoucího a neřešeného dluhu na nájemném v obci. Po opakovaných nabídkách řešení problému, které nejsou akceptovány, je nájemníkovi vypovězena nájemní smlouva. Spolupráce byla tímto způsobem ukončena v historii obce pouze jednou.

3. Problematika poskytování sociální práce v malé obci

- SP, který působí v malé obci se může setkat s celým spektrem případů, které se vymykají jeho dosavadní zkušenosti. Nelze předpokládat, že se sociální pracovníci setkali s kompletní škálou klientů – od lidí s duševními poruchami po lidi opouštějící instituce. V těchto případech hraje velkou roli vzdělávání se v určité oblasti a práce pod supervizí. Pro rozpočet malé obce jsou náklady na další vzdělávání a dojíždění za ním dalším nákladem i přesto, že je dle zákona 108 povinné v rozsahu 24 h za rok.
- Stejně jako existuje více typologií osobnosti, nacházíme i mnoho teorií o osobnostech sociálních pracovníků. Každý klient potřebuje jiný přístup, jinou osobnost SP. V případě malé obce je většinou pracovník jeden a je více než pravděpodobné, že nebude vyhovovat všem. Je důležité si připustit fakt, že tomu tak je a dokázat nabídnout jinou sociální službu terénního charakteru, která bude účinně reagovat na potřeby klienta.
- Z výše uvedeného vyplývá, že je ideální, když má obec k dispozici další sociální služby, které jsou dostupné i pro občany, kteří potřebují využívat terénních služeb a nemohou nikam dojíždět. Vzhledem k umístění obce Vír na pomezí 3 krajů je vzdálenost od větších měst vyšší a dostupnost terénních i jiných sociálních služeb je problematická.
- V politice zaměstnanosti hraje umístění obce a její dopravní obslužnost také velkou roli. Většina okolních zaměstnavatelů nabízí volná místa v třísměnném provozu. V současné době neexistují spoje, které by umožnily návrat ve večerních hodinách a víkendové spojení zpět do obce neexistuje vůbec.
- Dalším úskalím malé obce je, že se obyvatelé mezi sebou znají více a pro pracovníka je někdy těžké ochránit anonymitu uživatelů služby.
- Po ukončení pilotního projektu probíhající v obci je důležitou a zásadní otázkou udržitelnost postu sociálního pracovníka v obci. Jedním z dosavadních návrhů je sloučení několika menších obcí, které by úvazek SP spolufinancovaly. Obec Vír v tomto dosud žádné kroky k navázání spolupráce nečinila, neboť je stále očekáváno přijetí zákona o sociálním bydlení a s ním je otázka klientů sociální práci úzce spjata.

4. Další oblasti působení SP

- Nabízí možnost spolupráce v oblasti péče o sebe, děti, domácnost, finance domácnosti.
- Hájí práva nájemníků (sociálních) bytů.
- Řeší problematické sousedské vztahy.
- Spolupracuje na vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti v obci.
- Spolupracuje s relevantními úřady, vypracovává pro něj zprávy, účastní se multidisciplinárních týmů, případových konferencí.
- Vytváří a nabízí další aktivizační služby.
- Spolupracuje na výstupech projektu MPSV, podílí se na sběru dat v obci.
- Reaguje na podněty od obecního úřadu ve vztahu k dluhu na nájmech
- Provádí osvětu a pozitivní propagaci sociální práce – rozšiřuje povědomí o jejích možnostech, co může sociální pracovník (potenciálnímu) klientovi nabídnout.
- Vzdělává se, pracuje pod supervizí

Závěr

V průběhu psaní metodiky sociální práce se vynořovala další a další témata, která by vydala na samostatnou knihu, také nápady a otázky. Po přečtení textu se může zdát, že obec má určité schéma procesu přidělování bytů, následné podpory lidem, kteří v nich bydlí. Jsou zde nastíněny některé z nástrojů, které lze využít při počáteční i následné podpoře. Nicméně se v obci dosud nikdo systematicky nezabýval začleněním nově příchozích a zabydlených osob do místní komunity. V tomto smyslu je zde mnoho prostoru pro vylepšení, hledání cest.

Tato metodika některé problémy jen konstatuje, popisuje – např. poloha na pomezí krajů a nedostatečné pokrytí veřejnou dopravou. Tato situace je neměnná, ale úkolem dobré sociální práce je hledat ve spolupráci s vedením obce východisko z těchto problémů, aktivizovat komunitu k podpoře a svépomoci. Je dobré vidět na horizontu další cíle, možnosti rozvoje.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Seznam použitých zkratk

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

SP – sociální práce, sociální pracovník (dle kontextu)

ÚP – Úřad práce

OÚ – Obecní úřad

OSSZ – Okresní správa sociálního zabezpečení

PMS - Probační a mediační služba

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Přílohy

Příloha č. 1 – Osobní profil

O S O B N Í P R O F I L

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Adresa trvalého bydliště:

Adresa současného bydliště:

Telefonní kontakt:

Vzdělání:

Stav:

Děti:

Zaměstnání a ekonomické situace:

Příjmy:

Dluhy /exekuce apod./:

S E Z N Á M E N Í

Klient byl seznámen:

- se sociálním pracovníkem, podmínkami a možnostmi spolupráce
- s právem a způsobem podávání stížností
- s krátkodobým i dlouhodobým plánováním
- s právem nahlížení do svého osobního spisu, archivací
- principem mlčenlivosti

Klient výslovně souhlasí, aby soc. pracovník shromažďoval potřebné osobní údaje týkající se jeho osoby. Souhlasí s tím, že tato data budou archivována po dobu 10 let od ukončení spolupráce. Sociální pracovník se zavazuje, že tato data neposkytne třetí osobě bez souhlasu klienta a zajistí jejich dostatečnou ochranu. Klient ví, kde jsou data shromažďována a k jakým účelům využita, dal souhlas s poskytnutím osobních údajů.

Klient nežádá písemnou formu smlouvy o spolupráci. Je sjednána ústní dohoda, kdy jsou s uživatelem probrány všechny podmínky a náležitosti odpovídající uzavření smlouvy (rozsah spolupráce, místo a čas, bezplatnost spolupráce, mlčenlivost, ujednání o dodržování pravidel).

Ve Víru, dne.....

.....
podpis uživatele

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Příloha č. 2 – minimální standard bydlení

MINIMÁLNÍ STANDARD VYBAVENOSTI BYTŮ V OBCI VÍR

Platný od 1.1.2018

Obec Vír vlastní k 1. 1. 2018 28 bytů rozdílné výměry. Jejich podrobný přehled byl zpracován do pasportu v říjnu 2015. Pasportizace slouží zejména k výpočtu nájemného z podlahové plochy. Nijak nezohledňuje do výpočtu nájemného vybavení bytu.

Praxe ukázala, že se časem vybavení bytů velmi rozrůznilo, někteří obyvatelé si byty kompletně vybavili novým zařízením, či tak učinila sama obec. Tak se stává, že se přidělují byty s velmi výrazně jiným standardem bydlení, od holobytu k luxusně vybavenému bytu veškerým zařízením. Vystala tak potřeba pojmenovat, co je pro obec minimální standard bydlení, který bude garantován všem do bytu příchozím.

Pokud se nedohodne nájemník se zástupci obce jinak, bude byt před předáním vymalován bílou barvou. Při zařizování bytu lze přihlídnout k přání nového nájemníka.

Obecní byty nejsou bezbariérové. Pouze v č.p. 173 je 5 bezbariérových bytů, které využívají především senioři.

Vytápění

Do všech obecních bytů je zaveden centrální systém vytápění. Není ujednoceno, zda se jedná o vytápění elektrickou či plynem. Některé bytové jednotky hradí energie přímo dodavateli, některé obci.

Sociální zařízení

Každý byt má své sociální zařízení, nikde není sdíleno s dalšími podnájemníky. Povinnou součástí je sprchový kout, umyvadlo, vodovodní a sprchová baterie a WC. Voda je ohřívána elektrickým nebo plynovým bojlerem.

Kuchyňská linka

Je součástí minimálního standardu bydlení, nemusí však obsahovat žádné spotřebiče, ani odsavač par. Povinnou součástí je dřez a odkapávač, úložné skříňky spodní i horní, pracovní deska, vodovodní baterie.

Pračka

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Není považována za standardní vybavení bytu, k praní lze využít pračku ve společné prádelně na adrese Vír 172. Zde se platí paušální poplatek za praní, který je připočten k nájemnému.

Další vybavení bytu

Není považováno za standard mít byt vybaven nábytkem. Předpokládá se, že nějaký nábytek každý má a chce si jej do bytu přinést s sebou. Osvětlení minimálně funkční žárovkou, bez stropního svítidla. Ve všech obecních bytech jsou plastová okna, jejichž součástí jsou žaluzie. Byty jsou zateplené.

Oprava a údržba bytů a jejich zařízení

Probíhá dle vládního nařízení 308/2015 Sb. Opravu si může (po schválení obcí) objednat sám nájemník, poté je fakturována obci.

Obecná ustanovení

Pokud je byt přidělen někomu, kdo nedisponuje žádným nábytkem či zařízením bytu, který lze využít a toto vybavení mu zásadním způsobem chybí, je několik možností, jak situaci řešit:

- V případě, že pobírá dávky hmotné nouze od Úřadu práce, lze využít dávek mimořádné okamžité pomoci a za ty zařízení zakoupit – příspěvek je do 20.000,-- Kč za rok.
- Lze získat některé kusy nábytku z inventáře obce či od občanů – zejména skříně či co je aktuálně k dispozici.
- Lze zakoupit nové, cena vybavení je poté rozpočítána do výše nájmu po celou dobu doby odpisu pořízeného majetku.
- Lze se s původním nájemníkem (či jeho dědicem) domluvit, co v bytě nechá a zda požaduje nějaké finanční vyrovnání.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Příloha č. 3 – Individuální plán klienta

Krátkodobý individuální plán   č.

pan/paní:

PČ	Cíl dojednaný s uživatelem:	Konkrétní kroky, potřeba podpory a asistence, termín, odpovědná osoba:	Překážky, obavy, rizika:	Zpracovali, datum: